

**Een verkennend archeologisch
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen op de
Kempkensberg te Ysselsteyn, gemeente
Venray (L)**

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

ARC-Rapporten 2010-58

Geldermalsen
2010
ISSN 1574-6887

Colofon

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen op de Kempkensberg te Ysselsteyn, gemeente Venray (L)

ARC-Rapporten 2010-58
ARC-Projectcode 2010/077

Tekst

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

Afbeeldingen

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

Redactie

A.J. Wullink

Beheer en plaats van documentatie

Archaeological Research & Consultancy
definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2010

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

Projectnaam	Ysselsteyn, Kempkensberg
Projectcode	2010/077
CIS-code	39449
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Boxmeer, J.J.A. Wijnen
Contact	0485-581818, wijnen@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Venray, dhr. M. Terpelle
Contact	06-11913386, michel.terpelle@venray.nl
Toetsing	SRE Milieudienst, drs. J. Schotten
Contact	040-2594403, j.schotten@milieudienst.sre.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Kempkensberg
Plaats	Ysselsteyn
Gemeente	Venray
Provincie	Limburg
Kaartblad	52B
RD-coördinaten	N: 190686/391439 O: 190723/391334 Z: 190652/391313 W: 190616/391417
Oppervlakte	Ca. 8.050 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden
Geomorfologie	Dekzandruggen al dan niet met oud bouwlanddek (3L5) en lage landduinen met bijbehorende vlakten/laagten (3L8).
Bodem	Veldpodzolgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand (Hn21).
Historische situatie	Begin 19e eeuw was de locatie, alsmede de omgeving ervan, in gebruik als heide. De omgeving het plangebied is rond 1920 in cultuur is gebracht. Vanaf de periode 1955-1958 toen er op het perceel aan de westzijde agrarische bebouwing kwam, hebben er zich in en in de onmiddellijke nabijheid van het plangebied vrijwel geen veranderingen meer voorgedaan.
Archeologische verwachting	Volgens de Archeologische Verwachtingskaart van de gemeente Venray valt het plangebied binnen een gebied met een hoge verwachting. Hoge trefkans voor resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum, lage trefkans voor latere periodes.

---

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Boxmeer heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Kempkensberg te Ysselsteyn in de gemeente Venray. (afb. 1). Aanleiding van dit onderzoek vormt de voorgenomen uitbreiding van een agrarisch bouwblok, waarbinnen varkensstallen zullen worden gebouwd. Hierbij worden twee stallen gebouwd van 28×100 m en zal een gebied met een oppervlakte van in totaal 5.600 m² worden bebouwd. Onder de stallen zijn mestkelders met een aanlegdiepte van 1,0 á 1,2 m –mv voorzien. De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 2 februari 2010 door dr. J.J.A. Wijnen van Econsultancy, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In januari 2010 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt de locatie in een dekzandgebied, waar het dekzand voorkomt in de vorm van ruggen en lage landduinen, waarin veldpodzolen tot ontwikkeling zijn gekomen. Uit de AHN blijkt dat het perceel waarbinnen de locatie ligt, is geëgaliseerd; de oorspronkelijk aanwezige duinen zijn afgevlakt, laagtes zijn wellicht opgevuld. Tot in de 20e eeuw maakte de locatie deel uit van een groot heidegebied met vennen, dat tussen 1911 en 1923 is ontgonnen. In 1936 is de locatie in gebruik als akkerland. Het agrarisch bedrijf ten westen van de locatie is tussen 1955 en 1958 gerealiseerd. Volgens de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Venray heeft de onderzoekslocatie een hoge archeologische trefkans voor resten van jagers-verzamelaars (Laat-Paleolithicum/Mesolithicum) en een lage trefkans voor resten van landbouwers (Neolithicum en latere periodes). Deze verwachting blijkt ook uit vondsten in de omgeving, die voornamelijk stammen uit het Mesolithicum. Vondstmateriaal uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum wordt met name in de bovenste 50 cm van het bodemprofiel verwacht (A- en B-horizont). Diepere grondsporen worden niet verwacht. Mocht het oorspronkelijke veldpozol-profiel zijn afgetopt door egalisa-

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Wijnen, J.J.A., januari 2010: *Archeologisch bureauonderzoek Kempkensberg (ong.) te Ysselsteyn in de gemeente Venray*, Econsultancy Rapport 09093789 (conceptversie).

tie, zoals wordt verwacht op basis van de AHN, dan is de kans op archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum laag te noemen.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoreningen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm op het onderzoeksterrein 5 boringen geplaatst tot maximaal 150 cm –mv. De boringen zijn, rekening houdend met de aanwezige bebouwing en de toekomstige nieuwbouw, verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. In alle boringen zijn zeer fijne zanden aangetroffen. Aan de westzijde van het terrein zijn profielen aangetroffen met een matig dikke (boringen 2 en 3) tot dikke (boring 1) bouwvoor of Ap-horizont, waaronder een inspoelings- of podzol-B-horizont ligt, die via een BC-horizont naar onderen geleidelijk overgaat in het oorspronkelijke moeder materiaal of C-horizont. Aan de oostzijde van het plangebied zijn in de boringen 4 en 5 respectievelijk een dunne en matig dikke Ap-horizont aangetroffen. In boring 4 werd onder een 25 cm dikke bouwvoor of Ap-horizont en een geroerde laag tot 35 cm –mv direct het oorspronkelijke moedermateriaal aangetroffen. In boring 5 werd het oorspronkelijke moedermateriaal direct onder de bouwvoor, vanaf 20 cm –mv, aangetroffen.

De zeer fijne zanden op de locatie zijn eolisch afgezette dekzanden van het Laagpakket van Wierden (Formatie van Bostel). De boringen op het westelijke terreindeel (1–3) wordt geclassificeerd als veldpozol. Weliswaar is er sprake van een matig dikke tot dikke bouwvoor, maar deze is niet ontstaan als gevolg van plaggenbemesting, maar door egalisatie. Het oorspronkelijke bodemprofiel in de oostelijke boringen 4 en 5 is door egalisatie afgetopt, waardoor het oorspronkelijke bodemtype niet kon worden bepaald.

In de boringen zijn, op wat baksteen in de Ap-horizont van boring 2 na, geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op gemerkt dient te worden dat dit onderzoek is uitgevoerd als verkennend booronderzoek en het opsporen van archeologische indicatoren niet het hoofddoel was.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt de locatie in een dekzandgebied, waar het dekzand voorkomt in de vorm van ruggen en lage landduinen, waarin zich een veldpodzol heeft ontwikkeld. De locatie heeft volgens de gemeentelijke beleidsadvieskaarten een hoge trefkans voor archeologica uit het Laat-Paleolithicum en het Mesolithicum (jagers-verzamelaars) en een lage trefkans voor archeologica uit latere periodes (landbouwers). Deze trefkans weerspiegelt zich in de archeologische vondsten in de omgeving van de onderzoekslocatie: op enkele vondsten uit het Neolithicum na, stammen de vondsten uit het Mesolithicum. Het plangebied is na 1920 ontgonnen en is sindsdien voornamelijk in gebruik geweest als bouwland.

Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat de locatie inderdaad op dekzand ligt waarin zich een veldpodzol heeft ontwikkeld. Het terrein is in het recente verleden echter geëgaliseerd, waarbij de oorspronkelijk topografie op het oostelijke terreindeel is afgetopt en de veldpodzol hier is verdwenen. Het westelijke terreindeel is bij de egalisatie iets opgehoogd; hier worden wel veldpodzolen aangetroffen.

Geconcludeerd kan worden dat de archeologische verwachting op archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum voor het westelijke terreindeel hoog blijft, maar op het oostelijke terreindeel, doordat het bodemprofiel hier is afgetopt, laag is.

4 Aanbeveling

Omdat voor het westelijke terreindeel nog steeds een hoge archeologische trefkans geldt, is hier vervolgonderzoek nodig om te bepalen of er sprake is van een archeologische vindplaats binnen het plangebied. Omdat er archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum worden verwacht, in de vorm van vuursteenstrooiingen, kan dit onderzoek het best worden uitgevoerd in de vorm van een karterend booronderzoek, waarbij de A- en de B-horizont bemonsterd en gezeefd dienen te worden. Voor het opsporen van vuursteenvindplaatsen wordt volgens de Leidraad Karterend Booronderzoek geboord met een 15 cm-edelman in een grid van 20×25 m. Het opgeboorde materiaal wordt gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. Het oostelijke deel van de locatie kan in principe worden vrijgegeven, maar het verdient de aanbeveling om tijdens het karterend booronderzoek de grens tussen het verstoorde en onverstoorde deel nauwkeuriger te bepalen.

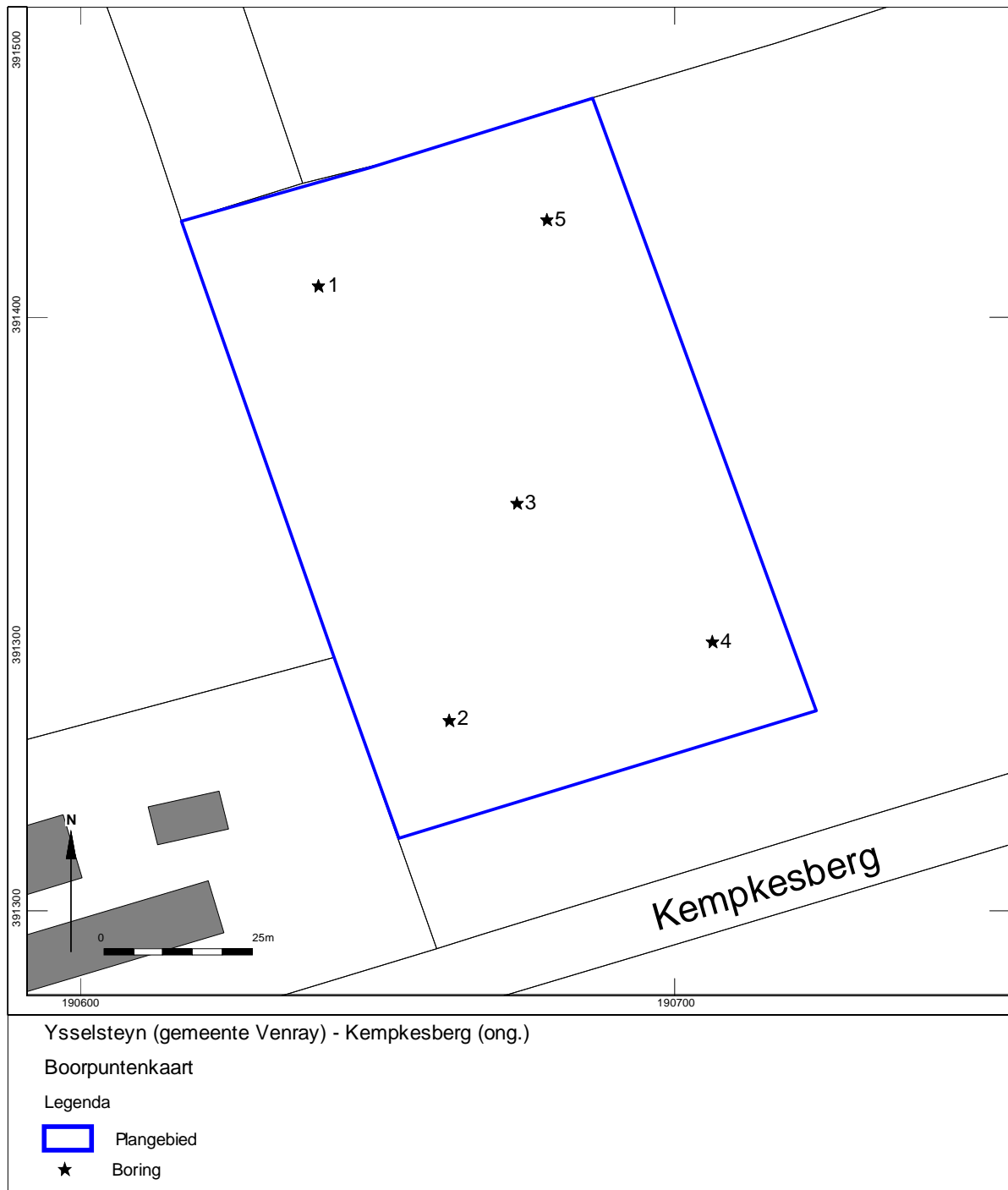
Het is aan het bevoegd gezag, de gemeente Venray, om te bepalen of en in welke vorm het vervolgonderzoek dient te worden uitgevoerd. Voor het karterend booronderzoek is geen Programma van Eisen nodig.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

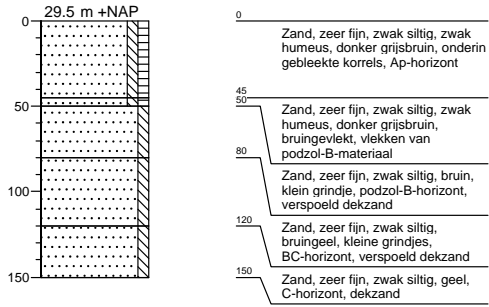

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: J.J.A. Wijnen

Bijlage 1 Boorprofielen

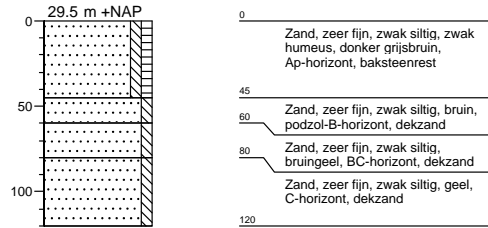
Boring: 1

X: 190640
Y: 391405

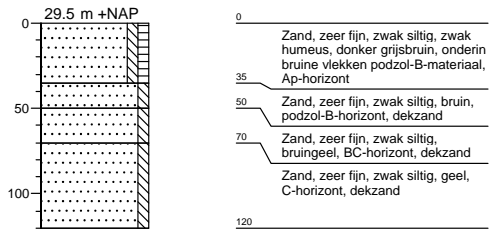
Boring: 2

X: 190662
Y: 391332

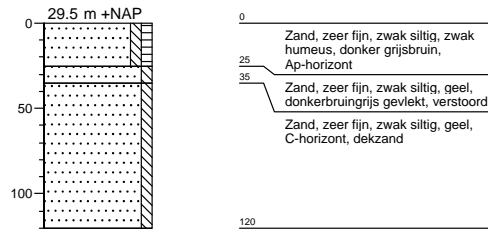
Boring: 3

X: 190673
Y: 391369

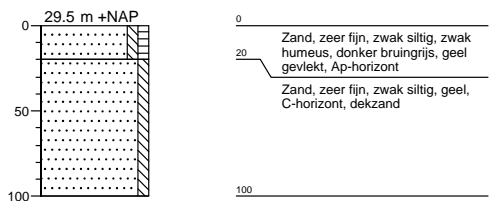
Boring: 4

X: 190706
Y: 391345

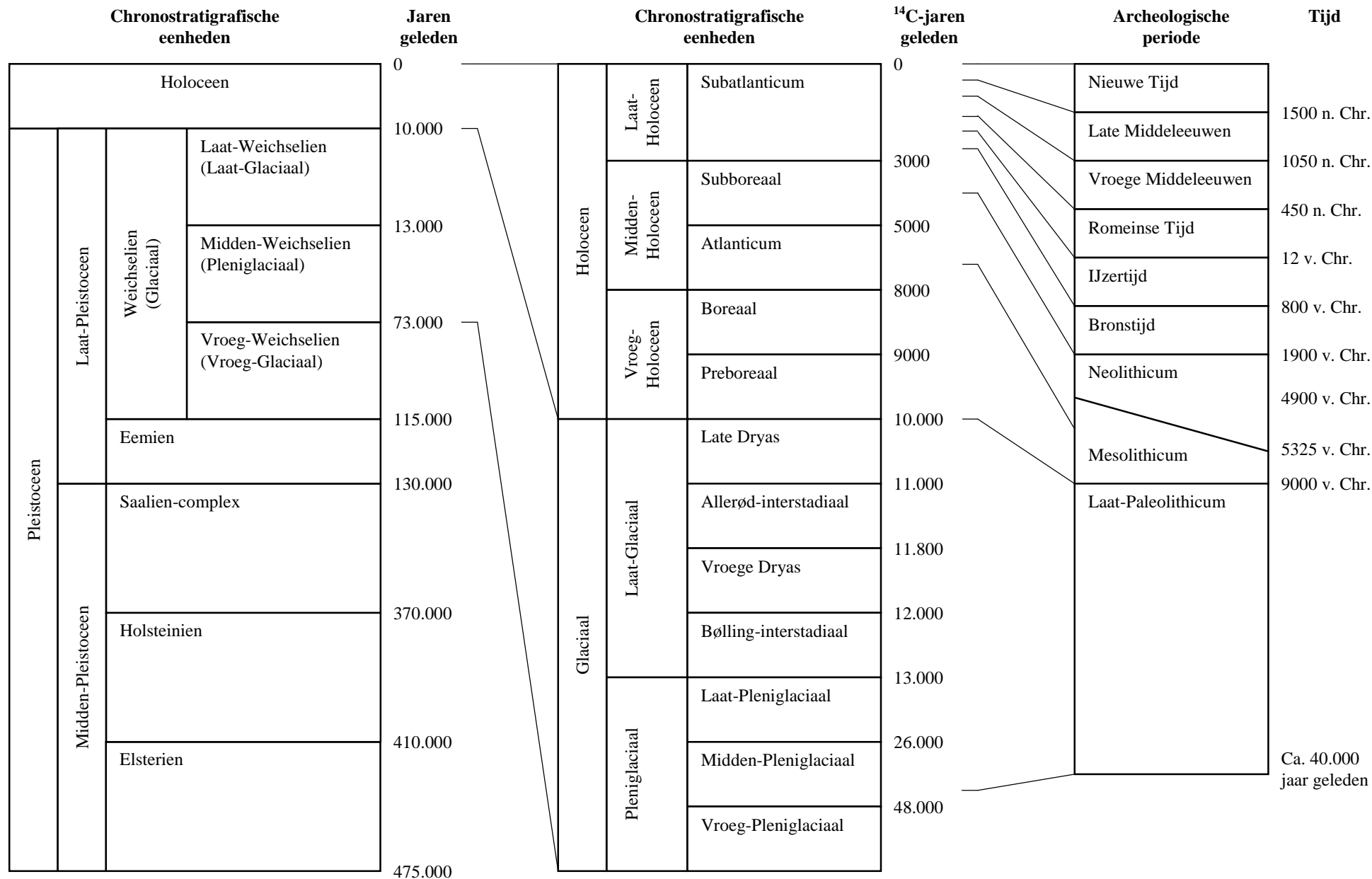

Boring: 5

X: 190678
Y: 391416

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.